

Poznań, 16 sierpnia 2021

Ocena

rozprawy doktorskiej **mgr fizjoterapii JOANNY SUROWIŃSKIEJ**

„Analiza związku pomiędzy ilościową i jakościową oceną rozwoju motorycznego w 3. miesiącu życia a osiągnięciem funkcji czworakowania i siadania”

wykonanej pod kierunkiem naukowym dr hab. Ewy Gajewskiej (promotor) w Katedrze i Klinice Neurologii Wieku Rozwojowego, Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu.

Podstawę formalną wykonania recenzji stanowi pismo Kanclerza Kolegium Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu z dnia 24.06.2021 roku KKN/851/2021.

Ocena strony formalnej

Strona formalna, forma, objętość pracy

Przedstawiona do oceny praca jest zgodna z wymogami stawianymi rozprawom doktorskim. Praca jest przygotowana w formie maszynopisu opracowanego za pomocą komputerowego edytora tekstu. Ryciny, tabele i ilustracje są wklejone w formie cyfrowej do rozprawy w odpowiednich miejscach. Całkowita objętość pracy wynosi 95 stron, z 16 tabelami i 11 rycinami.

Zgodność treści z tematem określonym w tytule

Zamieszczone w pracy treści są w pełni zgodne z tematem określonym w tytule, rozłożone zgodnie z merytorycznym podziałem na 10 rozdziałów, co odpowiada układowi prac doktorskich.

Układ rozprawy, kolejność i kompletność rozdziałów, rodzaj załączników

Jak już wspomniano, na rozprawę składa się 10 rozdziałów głównych, streszczenia w językach polskim i angielskim oraz załączniki, a w nich: arkusz oceny, zgoda komisji bioetycznej spisy rycin i tabel. Kolejność i logiczne ułożenie rozdziałów umożliwia śledzenie głównego celu pracy. Wyniki badań i ich analizę przedstawiono obszernie w 6 oddzielnych podrozdziałach. Każdemu zagadnieniu, który stanowił zwarty problem badawczy poświęcono jeden podrozdział. Powyższy układ, pozwolił na przeprowadzenie analiz w sposób uporządkowany, co nie jest bez znaczenia przy dużej liczbie wyników badań.

awf

Wydaje się, że *Bibliografia* zaliczana do głównych rozdziałów prac awansowych powinna być umieszczona za *Wnioskami*.

Uwagi krytyczne

Praca wyróżnia się starannością przygotowania. Recenzent nie wnosi uwag krytycznych do formy i struktury formalnej rozprawy.

Ocena merytoryczna rozprawy

Znaczenie naukowe i oryginalność podejmowanego tematu

Aktywność ruchowa i rozwój motoryczności w ontogenezie człowieka jest bardzo obszernym zagadnieniem i oznacza zdolność organizmu do wykonywania wszelkich ruchów oraz tendencję do reagowania ruchem na różne sytuacje. Podłożem motoryczności jest rozwój aparatu ruchu oraz nawyki ruchowe oraz ich wyobrażenia i motywacje.

W szeroko pojętej rehabilitacji pediatrycznej nie ma jednej uniwersalnej reguły postępowania w ocenie rozwoju psychomotorycznego niemowląt, dlatego w diagnostyce funkcjonalnej wypracowano szereg metod, które stanowią podstawowy standard oceniania a zarazem usprawniania.

Zagadnienia prawidłowego i nieprawidłowego rozwoju psychomotorycznego niemowlęcia były i są tematem wielu badań i opracowań naukowych. Prawidłowa analiza jakości wzorców postawy i ruchu stanowi bezpośrednią bazę do określenia bliższych i dalszych celów w terapii dziecka z zaburzeniami ruchowymi pochodzenia ośrodkowego. Wczesna rehabilitacja, czyli stymulacja i interwencja, są wieloprofilowym oddziaływaniem i wspomaganie rozwoju i mają na celu poprawę poziomu funkcjonowania.

Podjęty temat pracy doktorskiej wpisuje się w nurt diagnostyki funkcjonalnej, która pozwala wskazać zagrożenia związane z opóźnieniem w rozwoju psychomotorycznym i stwierdzić, które dzieci są zagrożone nieprawidłowościami. Różnice pomiędzy wiekiem kalendarzowym a wiekiem badanej czynności ruchowej stanowią podstawę do orzekania o stopniu opóźnienia danej fazy rozwoju psychomotorycznego i zastosowania odpowiedniej terapii.

W literaturze przedmiotu istnieje niewiele opracowań analizujących w sposób ilościowy i jakościowy wzorce motoryczne w odniesieniu do wieku dziecka. Stąd wybór tematu rozprawy doktorskiej mgr Joanny Surowińskiej uważam za w pełni uzasadniony, powyższa problematyka należy do interesujących i nader ważnych tak pod względem poznawczym jak i praktycznym.

Przejrzystość pracy, jej celów, hipotez, pytań badawczych, założeń

W początkowej części „Wstępu” Doktorantka charakteryzuje koncepcje systemu diagnostycznego Wojty, następnie dokonuje krótkiego opisu diagnostyki funkcjonalnej zwracając jednocześnie uwagę na uzależnienie motoryki w pierwszym roku życia od determinanty mentalnej. W dalszej części skupia się na badaniu rozwoju dziecka: ocenie

ilościowej i jakościowej niemowlęcia w wieku 3.miesiący, analizie funkcji siadania, czworakowania i chodzenia, zwraca uwagę na połączenie determinanty wzrokowej z wzorcami motorycznymi, charakteryzuje próbę trakcji, odruchy prymitywne i podaje ich znaczenie diagnostyczne, a na zakończenie przedstawia czynniki ryzyka nieprawidłowego rozwoju.

W odniesieniu do kluczowego (metodologicznie) rozdziału cel pracy Doktorantka sformułowała prawidłowo, poparła go 3 celami szczegółowymi, które mają czytelne walory poznawcze i praktyczne. Jest to bardzo istotne, gdyż nawiązują do teoretycznego tła problemu.

Ocena materiału badawczego, liczebność, metoda doboru, opis warunków włączenia do badań

W bardzo syntetyczny sposób opisano badany materiał z kryteriami włączającymi i wykluczającymi z projektu, który stanowiło 107 dzieci (33 dziewczynki i 74 chłopców), w tym 83 dzieci urodzonych o czasie oraz 24 urodzonych przedwcześnie. Badania miały charakter prospektywny, rozwój motoryczny oceniono w 3, 9-10 oraz 16 miesiącu życia (u dzieci, które nie osiągnęły funkcji chodu czas obserwacji wydłużony był do 26 miesiąca). Ocena w 3.miesiącu życia została przeprowadzona na podstawie zwalidowanego Arkusza oceny rozwoju ilościowego i jakościowego, do badania włączona została ocena kontaktu wzrokowego, próby trakcji oraz analiza odruchów prymitywnych. Wykorzystano również wiele odruchów: chwytny stopy i dłoni, nadłonowy, Galanta, Babkina i skrzyżowanego wyprostu. W wieku 9-10 miesięcy oceniono funkcje czworakowania i siadania, a w wieku 16.miesiący oceniono wzorzec samodzielnego chodzenia. Analizie poddano również czynniki ryzyka (zaczepnięte z książeczki zdrowia oraz karty wypisowej pacjenta) jak: niską punktację w skali Apgar w 5 minucie życia, występowanie zespołu zaburzeń oddychania, występowanie hiperbilirubinemii, hipotrofii, wcześniactwa oraz nieprawidłowości stwierdzone w obrazie USG mózgu.

Podsumowując, próbę taką należy uznać za reprezentacyjną, jej opis w perspektywie zakresu realizowanych badań jest bardzo szczegółowy i wystarczający. Zastosowano prawidłowe procedury statystyki zaawansowanej w analizie wyników badań, wskazano testy, na podstawie których określono znamienność statystyczną obserwowanych zmian.

Dobór metod analizy wyników

Wyniki badań przedstawiono bardzo obszernie w 6 podrozdziałach rozprawy, są one nawiązaniem do celu pracy, ich treść jest przejrzysta dla czytelnika. Mnogość wątków, stopień ich uszczegółowienia i bardzo obszerne informacje o badanych parametrach są typowe dla rozpraw doktorskich. W przypadku skierowania pracy do druku warto przeprowadzić generalizację wyników i zaprezentować je na większym poziomie ogólności.

W pracy Autorka posługuje się bardzo dobrze procedurami statystyki zaawansowanej w analizie swych wyników.

Ocena merytoryczna dyskusji, wniosków

Dyskusja stanowi 13-stronicowy rozdział rozprawy, napisany w sposób zwarty, interesujący – ukazuje osiągnięcia a często ograniczenia rezultatów badań przeprowadzonych w wielu ośrodkach naukowych. Jest rzeczowa i świadczy o znajomości problemów rozwojowych u najmłodszych dzieci oraz o umiejętnościach prowadzenia polemiki z autorami publikacji, postrzegania związków i zależności. Rozdział ten jest napisany na dobrym poziomie naukowym. Pani mgr Joanna Surowińska zastosowała podwójny schemat omówienia swoich wyników na tle danych literaturowych. W pierwszej grupie porównań podejmuje polemikę na temat wybranych problemów niniejszej rozprawy. Jako drugą płaszczyznę wybrała weryfikację własnych założeń, w konfrontacji z danymi z piśmiennictwa.

W rozdziale tym Doktorantka zgromadziła znaczną ilość wyników do porównań, stwarzając tym samym bazę danych, do której w łatwy sposób będą mogli docierać zainteresowani problemem.

Należy stwierdzić, że ocena merytoryczna rozdziału „Dyskusja” jest bardzo wysoka, co zapowiada pomyślne ulokowanie wyników pracy w zagranicznych czasopismach naukowych. Należy pochwalić Autorkę za staranne studia literaturowe, zacytowanych zostało 124 dobrze lokowanych i starannie zastosowanych artykułów o zasięgu światowym, z aktualnie cytowanymi metodami badawczymi. Dotarcie do takich zbiorów jest też znaczną wartością. Jednak zapis bibliograficzny wymaga ujednolicenia, przyjmując system *Vancouver* należy sformatować piśmiennictwo według zasad *Index Medicus*.

Na zakończenie pracy Autorka sformułowała 6 wniosków, które w większości trafnie koncentrują się na najistotniejszych rezultatach całego projektu badawczego, jedynie wnioski 4 i 6 wydają się mało zasadne i nie odpowiadają na postawione cele pracy.

Z obowiązku recenzenta należy wymienić stosunkowo drobne uchybienia zaobserwowane podczas lektury niniejszej rozprawy, takie jak błędy literowe czy interpunkcyjne, a także sposób opisu rycin, który umieszcza się zawsze na dole pod ryciną.

Podsumowanie

Przytoczone uwagi krytyczne nie umniejszają wartości recenzowanej pracy. Stronę merytoryczną oceniam bardzo pozytywnie. Praca ma nie tylko wartości poznawcze – teoretyczne, ale będzie miała również istotne znaczenie praktyczne szczególnie w procesie postępowania fizjoterapeutycznego.

Stwierdzam, że przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska mgr Joanny Surowińskiej pt.: „*Analiza związku pomiędzy ilościową i jakościową oceną rozwoju motorycznego w 3 miesiącu życia a osiągnięciem funkcji czworakowania i siadania*” spełnia wymogi określone pracom doktorskim (art.179 ust.1 Ustawy z dn.03.07.2018 r., poz.1669, w związku z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie

tytułu profesora, Dz.U. z 2018 r., poz.261); jednocześnie **kwalfikuje Doktorantkę do nadania stopnia doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki o zdrowiu.**

Zatem wnoszę do Wysokiej Rady Kolegium Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu o dopuszczenie mgr Joanny Surowińskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

lew

tytułu profesora, Dz.U. z 2018 r., poz.261), jednocześnie **kwalfikuje Doktorantkę do nadania stopnia doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki o zdrowiu.**

Zatem wnoszę do Wysokiej Rady Kolegium Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu o dopuszczenie mgr Joanny Surowińskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Kierownik
Katedry Fizjoterapii Klinicznej

Prof. dr hab. Jacek Lewandowski